

Arbetslöshetsförsäkring och arbetslöshet*

Arbetslöshetsförsäkringens utformning har åter blivit en kontroversiell fråga i arbetslöshetsdebatten. Diskussionen har bl a handlat om ersättningens nivå och varaktighet samt olika former för finansiering. Bertil Holmlunds artikel behandlar dessa frågor med utgångspunkt från nationalekonomisk forskning om arbetslöshet och lönebildning. Han argumenterar för en omläggning av de statliga subventionerna till A-kassorna så att det skapas ett tydligt samband mellan ökad arbetslöshet och ökade egenavgifter.

Arbetslöshetsförsäkringen har stötts och blöts i svensk politik och samhällsdebatt under de senaste hundra åren. I slutet av 1800-talet började arbetslöshetskassor att införas av några av arbetarnas fackförbund. Den första kassan bildades av Typografförbundet år 1892 och vid sekelskiftet hade fyra av LO-förbunden infört arbetslöshetskassor för sina medlemmar. Den första riksdagsmotionen som aktualiserade frågan om arbetslöshetsförsäkring kom år 1908. Det dröjde emellertid ända till 1935 innan vi fick en offentligt finansierad arbetslöshetsförsäkring i Sverige.

Arbetslöshetsförsäkringen har varit kontroversiell i debatten på flera olika sätt. En stridsfråga har handlat om valet mellan obligatorium och frivillighet i försäkringen. Flera statliga utredningar har berört denna fråga alltsedan 1920-talet. Den försäkring

som infördes 1935 och som sedan har bestått i sina huvuddrag bygger på frivilligt medlemskap i arbetslöshetskassor, av vilka de flesta har nära knytning till fackliga organisationer. Detta system brukar kallas för "Gent-modellen", efter den belgiska stad där fackliga arbetslöshetskassor erhöll offentligt stöd redan år 1901. Förutom i Sverige förekommer sådana system numera endast i Finland, Danmark och Island (samt i modifierad form i Belgien).

Andra kontroversiella frågor har handlat om ersättningsnivåer och finansieringsformer, liksom vilka krav som ska ställas på de arbetslösa. Under 20- och 30-talen diskuterades livligt vilka skyldigheter som de arbetslösa skulle ha att acceptera samsättning i sk reservarbeten, vilket var dåtidens beteckning på beredskapsarbeten. Även frågan om vilken lönenivå som skulle gälla i dessa reservarbeten var mycket kontroversiell.

Går man tillbaka till 20- och 30-talens utredningsmaterial och riksdagsdebatter är det lätt att känna igen argumenten. Ar-

BERTIL HOLMLUND är professor i nationalekonomi vid Uppsala universitet. Hans forskning har främst behandlat arbetsmarknads-ekonomiska problem, i synnerhet frågor kring arbetslöshet, lönebildning och arbetskraftens rörlighet.

* Artikeln bygger på det anförande jag höll vid Arbetsmarknadsdepartementets och FIEF:s konferens *Reformer på arbetsmarknaden – vägar ut ur massarbetslösheten?* den 27 mars 1996. Jag är tacksam för synpunkter från Susanne Ackum Agell och Anders Björklund.

betslöshetsförsäkringens kritiker varnade för den sorts negativa incitamentseffekter som ofta framhåvs i dagens diskussion. Det handlade bl a om verkningarna på lönebildningen, där kritikerna påtalade riskerna för att försäkringen bidrar till att hålla uppe lönerna och därmed förvärra arbetslösheten. Även negativa effekter på de arbetslösas ansträngningar att söka efter arbete framhävdes, liksom effekter på resursallokeringen.¹

Den arbetslöshetsforskning som bedrivits sedan 70-talet har till viss del återvänt till den sorts "förkeynesianska" teori som var dominerande på 20-talet och i början på 30-talet. Teorier om jämviktsarbetslöshet är ju teorier där arbetslösheten bestäms av incitament i lönebildning och arbetssökande, inte av den aggregerade efterfrågan. Därmed kommer också arbetslöshetsförsäkringens utformning att vara av betydelse för arbetsmarknadens funktionssätt och arbetslöshetens omfattning.

I den här artikeln diskuterar jag några av arbetslöshetsförsäkringens effekter på arbetsmarknadens funktionssätt i allmänhet och arbetslösheten i synnerhet. Jag börjar med att ge en översiktlig bild av det svenska systemet för kontantstöd vid arbetslöshet. Ett följande avsnitt behandlar olika mekanismer genom vilka försäkringen kan påverka arbetslösheten och ger också en kort översikt av en del relevant empirisk litteratur. De följande avsnitten diskuterar frågor om arbetslöshetsförsäkringens finansiering och därmed sammanhängande incitamentseffekter.

Den svenska arbetslöshetsförsäkringen

Det kontanta stödet vid arbetslöshet består av två delar: arbetslöshetsersättning och kontant arbetsmarknadsstöd (KAS). För att få arbetslöshetsersättning krävs bl a medlemskap i arbetslöshetskassa (A-kassa). För de allra flesta medlemmar i fackliga organisationer är anslutningen till den närliggande A-kassan obligatorisk me-

dan personer som inte är fackligt anslutna kan välja individuellt medlemskap i kassorna. Ersättning från A-kassa kan uppbäras i 60 veckor (90 veckor för personer över 55 år). KAS kan endast erhållas under sex månader. Det är värt att notera att ersättningstiderna i försäkringen endast uppgick till sex månader före 1974 års reform; de förhållandevis långa ersättningstiderna är således av ganska sent datum.

Genom möjligheterna till "rundgång" mellan öppen arbetslöshet och arbetsmarknadspolitiska program kan de faktiska ersättningstiderna i princip bli eviga. Från 1987 har den arbetslöse kunnat göra anspråk på ett beredskapsarbete (och från 1993 även plats i arbetsmarknadsutbildning) när ersättningsperioden upphört. De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna under 90-talet har i hög grad kommit att riktas mot personer med kassaersättning som riskerar att utförsäkras. Risken att utförsäkras har därmed minskat väsentligt under senare år. Från och med den 1 januari 1997 gäller nya regler som innebär att arbetslösa inte ska kunna växla mellan A-kassa och åtgärder i mer än tre år.

Ersättningen från försäkringen uppgår för närvarande (1996) till maximalt 75 procent av tidigare arbetsinkomst. För några år sedan uppgick kompensationsgraden till maximalt 90 procent. Det finns ett tak vad gäller utbetald dagpenning som för närvarande uppgår till 564 kr, ett belopp som motsvarar 75 procent av en månadslön på 16 500 kr. Dagpenningen i KAS uppgår till 230 kr.

¹ Kritiken mot förslag om införande av arbetslöshetsförsäkring finns väl artikuleraad i flera bidrag och reservationer till betänkandet från 1926 års arbetslöshetssakkunniga (SOU 1928:9), en av de utredningar som så småningom kom att ligga till grund för beslutet att införa en arbetslöshetsförsäkring i Sverige. En av de kritiska sakkunniga var Eli Heckscher; se Heckscher [1928]. Edebalk [1975] innehåller en utförlig genomgång av den politiska debatten kring arbetslöshetsförsäkringens införande.

Alla arbetslösa omfattas inte av försäringen eller KAS. Andelen av de arbetslösa (registrerade vid arbetsförmedlingarna) som uppbär kassaersättning har varierat mellan 62 och 68 procent under åren 1990–95. Andelen med KAS har uppgått till ca 10 procent under 90-talet. Över en femtedel av de arbetslösa har således varken kassaersättning eller KAS. Den viktigaste anledningen till avsaknad av ersättning torde vara att det arbetsvillkor som krävs inte har uppfyllts. Arbetsvillkoret innebär att den arbetslöse måste ha förvärvat arbetat minst fem månader under de senaste tolv månaderna för att ha rätt till ersättning. Arbetsvillkoret skärps från och med 1997 då kravet kommer att vara nio månaders förvärvsarbete.

Arbetslöshetsersättningen finansieras i allt väsentligt genom allmänna skattemedel, främst arbetsgivaravgifter. Medlemmarna i A-kassorna täcker administrationskostnaderna för den frivilliga försäkringen. Medlemsavgifterna motsvarade 4 procent av kassornas totala utgifter år 1993. Det finns numera i princip inget samband mellan arbetslöshetens utveckling inom en kassa och medlemsavgifterna. Staten står sedan 1989 för 100 procent av kostnaderna på marginalen. Tidigare fanns ett visst samband mellan arbetslösheten och egenavgifterna i de enskilda kassorna; i början av 50-talet motsvarade statsbidragen endast drygt 50 procent av kassornas utgifter, vilket också innebar att det fanns ett tydligt samband mellan medlemsavgifter och arbetslöshetens omfattning i kassorna. De skillnader i medlemsavgifter som nu finns mellan olika kassor beror på skillnader i administrationskostnader.

Arbetslöshetsförsäkringens effekter

Efterfrågan på arbetslöshetsförsäkring

Syftet med en arbetslöshetsförsäkring är naturligtvis att ge försäkring mot inkomstbortfall i samband med arbetslöshet som

inte är självförvållad, t ex i samband med företagsnedläggningar. Genom försäkringen får individen möjlighet till en relativt jämn konsumtion, trots varierande inkomster. Med vanliga antaganden om att folk har riskaversion kommer försäkringen att bidra till välfärdsförbättringar.

Det finns således starka argument för en arbetslöshetsförsäkring, i den meningen att de flesta kan antas efterfråga en försäkring mot arbetslöshetsrisker. Det finns också välkända argument för att staten i någon form bör bidra till att stödja en försäkring på detta område (se t ex Björklund & Holmlund [1991]). De flesta länder har idag en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring, medan som nämnts Sverige och några andra länder har frivilliga försäkringar. I praktiken behöver emellertid inte skillnaden mellan en obligatorisk och en frivillig försäkring vara stor vad gäller hur många som omfattas av försäkringsskyddet. I Sverige har en relativt hög andel av arbetskraften ett försäkringsskydd trots att vi inte har en obligatorisk försäkring.

I princip kommer personer med riskaversion att vilja ha fullständig kompensations för inkomstbortfall. I praktiken förekommer inte sådana kompensationsnivåer. Detta har att göra med vad som i den engelsk-språkiga litteraturen brukar kallas *moral hazard*. I grunden handlar det om att de försäkrade i viss utsträckning kan påverka sannolikheten för att den försäkrade händelsen (arbetslöshet) ska inträffa och att försäkringen leder till minskade ansträngningar att undvika arbetslöshet. Problemet är inte unikt för arbetslöshetsförsäkringen utan gäller de flesta privata och offentliga försäkringar, t ex sjukförsäkringen. Jag ska i det följande diskutera några sådana effekter.

Sökbeteende

Ekonomisk (mikro)teori för arbetslöshets-tider är en teori för optimalt *arbetsökande*. Sökteorin utvecklades under 1970-talet och kom också successivt till använd-

ning i empiriska studier. I de söketeoretiska modellerna bestäms chansen att finna arbete – och därmed den förväntade arbetslöshetsperiodens längd – av såväl individens eget sök beteende som av det allmänna arbetsmarknadsläget. Den arbetslöse kan påverka sina chanser att få jobb dels genom den *intensitet* med vilken han eller hon söker efter arbete, dels genom de *krav* som ställs för att acceptera arbetserbjudanden. Den arbetslöse kan variera sin sökintensitet genom att ägna mer eller mindre tid åt arbetssökande; han eller hon kan också välja mellan olika metoder för arbetssökande, t ex sökande via arbetsförmedling, platsannonser, direktkontakt med arbetsgivare etc. Kraven kan varieras vad gäller lön, bostadsort, typ av arbete etc.

Det säger sig självt att de arbetslösas egna ansträngningar kommer att spela liten roll om det på arbetsmarknaden finns få lediga platser. De individuella valen blir också av mindre vikt om det i systemet finns starka krav på att anta erbjudet arbete och starka kontrollmekanismer för att tillse att kraven uppfylls. I allmänhet torde det vara rimligt att utgå från att arbetslöshetstiderna bestäms i ett samspel mellan individuella val och tillgången på lediga arbeten. Arbetslösheten kommer på så sätt att innefatta element av såväl "frivillighet" som "ofrivillighet".

Ett standardresultat i den söketeoretiska litteraturen är att högre *nivå* på arbetslöshetsersättningen leder till längre arbetslöshetstider.² Mekanismerna verkar via högre reservationslöner och (eventuellt) minskad sökintensitet. Det är naturligtvis intuitivt rimligt att förvänta sig att en högre ersättningsnivå bidrar till att de arbetssökande blir mer "kräsna" i sina beslut att acceptera eller förkasta erbjudanden. Återigen är det dock viktigt att notera att denna mekanism förutsätter en relativt "mjuk" administration av arbetslöshetsförsäkringen, så att arbetssökande som tackar nej till ett erbjudet arbete inte automatiskt blir avstängda från ersättning.

Högre ersättningsnivå kan faktiskt ock-

så i vissa fall leda till *kortare* arbetslöshetstider. En viktig faktor här är att ett arbetsvillkor måste vara uppfyllt för att den arbetslöse ska vara berättigad till ersättning. För en arbetslös person som inte är kvalificerad för ersättning, t ex på grund av att han eller hon är nyinträdande på arbetsmarknaden eller är utförsäkrad, innebär en högre ersättningsnivå att det blir *mer* attraktivt att skaffa sig ett arbete för att därigenom kvalificera sig för ersättning i framtiden. Den högre ersättningen kommer således att förkorta arbetslöshetstiderna för sådana grupper; det kan visas att samma mekanism gäller för arbetslösa som är kvalificerade för ersättning men som befinner sig nära utförsäkringstidpunkten.

Ersättningsperiodens varaktighet är en annan viktig komponent i arbetslöshetsförsäkringen. Det viktigaste teoretiska resultatet här är att reservationslönen faller när den arbetslöse närmar sig utförsäkringstidpunkten. Den arbetslöse blir med andra ord mer benägen att acceptera arbetserbjudanden när risken för utförsäkring ligger nära i tiden. Sannolikheten att lämna arbetslösheten kommer därför att öka när den arbetslöse närmar sig utförsäkringstidpunkten.

Dessa samband kommer att modifieras om utförsäkring innebär rätt till arbetsmarknadspolitiska program, vilka i sin tur kan vara kvalifikationsgrundande för fortsatt arbetslöshetsersättning. Detta system har som nämnts tillämpats i Sverige under senare år. Ju högre ersättningen i programmen är, och ju större chansen att få ett programerbjudande är, desto svagare blir incitamentseffekterna av den begränsade ersättningsperioden. Ett system som via beredskapsarbeten eller utbildningsplatser

² Se Atkinson & Micklewright [1991], Björklund & Holmlund [1991] eller Layard m fl [1991] för genomgångar av teori och empiri om arbetslöshetsförsäkringssystemets effekter. Tidiga teoretiska bidrag återfinns bl a hos Mortensen [1977] och Burdett [1979].

kraftigt minskar eller helt eliminerar risken för utförsäkring kan således ha negativa incitamenteffekter på arbetssökandet och bidra till att minska frekvensen övergångar till reguljär sysselsättning. Mot detta får naturligtvis ställas möjligheten att programdeltagande kan förhindra utslagning från arbetsmarknaden och förbättra de berörda individernas framtida sysselsättningsmöjligheter.

Vad säger då den empiriska forskningen om arbetslöshetstidernas bestämningsfaktorer? Det finns några svenska *tidsseriestudier* av arbetslöshetsutflöde som försöker fastställa effekterna av de förändringar som skett i ersättningssystemet sedan 60-talet, t ex införandet av KAS, förlängda ersättningstider, ökad täckningsgrad och en viss ökning av kompensationsgraden (Björklund [1978], Björklund & Holmlund [1989]). Resultaten från dessa studier ger visst stöd för att den ökade generositeten i ersättningssystemen har bidragit till längre arbetslöshetstider, men precisionen i skattningarna är relativt låg.

I främst brittiska och amerikanska studier på *individdata* har frågor kring arbetslöshetsersättningens effekter ägnats stort intresse, i synnerhet frågan om hur arbetslöshetsperiodernas längd påverkas av ersättningsnivån. I dessa studier har forskarna haft tillgång till material med uppgifter om individuella arbetsmarknadshändelser vilka kunnat förklaras med hjälp av uppgifter om inkomstförhållanden och andra faktorer. Här handlar det således om att utnyttja information om skillnader i ersättningsnivå mellan olika arbetslösa individer samtidigt som man tar hänsyn till andra faktorer som påverkar arbetslöshetstiderna, t ex utbildning, ålder och det lokala arbetsmarknadsläget. Layard m fl [1991] sammanfattar resultaten från dessa studier på följande sätt (s 255):

"The basic result is that the elasticity of expected duration with respect to benefits is generally in the range 0.2-0.9 depending on the state of the labour market and the

country concerned, although estimates as low as 0 (Atkinson *et al* 1984) and as high as 3.3 (Ridder and Gorter 1986) may be found."

Om vi översätter dessa skattningar till svenska förhållanden skulle det innebära att en sänkning med ersättningsnivån från 90 till 80 procent av föregående inkomst skulle reducera den genomsnittliga arbetslöshetstiden med mellan 2 och 11 procent eller med mellan 0,5 och 3 veckor (under antagandet att arbetslöshetsperiodernas genomsnittliga varaktighet är ett halvt år). De är emellertid riskabelt att göra sådana mekaniska översättningar av resultaten från utländska studier till svenska förhållanden; försäkringens administration och ersättningens varaktighet varierar mellan olika länder och dessa faktorer kan vara minst lika viktiga som ersättningsnivån.

Det finns också några studier som med hjälp av individdata försöker fastställa betydelsen av tidsbegränsade ersättningsperioder i arbetslöshetsförsäkringen (Moffitt [1985], Katz & Meyer [1990] samt Meyer [1990]). I dessa studier på data från USA visar sig övergångssannolikheten från arbetslöshet till sysselsättning stiga markant, när den arbetslöse närmar sig den tidpunkt där han eller hon riskerar att utförsäkras (i USA normalt efter sex månader). Katz & Meyer [1990] rapporterar också skattningar av effekterna av en ökning i (den potentiella) ersättningsperiodens längd; en ökning i ersättningsperiodens längd med en månad skulle öka den genomsnittliga arbetslöshetstiden med mellan en halv och en vecka. Ham och Rea [1987] presenterar liknande resultat för Kanada.

En svensk studie på individdata från början av 90-talet redovisas i Carling m fl [1996]. Även här finner man att personer med hög ersättningsnivå (kassaersättning) får arbete i långsammare takt än personer med låg ersättning (KAS eller ingen ersättning alls). Effekten är dock svagare än vad man ofta funnit i utländska studier. Ett

problem med svenska studier på individ-data har varit att det endast funnits uppgifter om ersättningsform (A-kassa, KAS eller ingen ersättning alls) men ingen information om exakta ersättningsbelopp.

Carling m fl [1996] finner också att sannolikheten att övergå från arbetslöshet till arbete ökar markant i anslutning till utförsäkringstidpunkten (60 veckor). Effekten är emellertid svagare än vad man funnit i de amerikanska studierna, vilket kanske återspeglar att den faktiska utförsäkringsrisken är betydligt lägre i Sverige.

Lönebildningen

Hittills har vi inte berört möjligheten av att det kan finnas ett samband mellan antalet jobb och ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen. Ett sådant samband kan uppstå via lönebildningen. Hypotesen är då att högre ersättning leder till högre lönekostnader och därmed till minskad efterfrågan på arbetskraft och högre arbetslöshet.

Ett samband mellan lönenivå och arbetslöshetsersättning kan motiveras utifrån teorier om löneförhandlingar mellan fackföreningar och arbetsgivare. En faktor som påverkar de fackliga lönekraven är den relativa kostnaden för arbetslöshet. Ju större skillnaden är mellan värdet av att ha ett arbete och värdet av att vara arbetslös, desto lägre kommer lönen att sättas för att på så sätt undvika hög arbetslöshet bland fackets medlemmar. En högre arbetslöshetsersättning medför lägre kostnader för arbetslöshet, vilket minskar incitamenten att undvika arbetslöshet genom återhållsamma lönekrav.

Arbetslöshetsersättningen kan också påverka lönebildningen genom *företagens* lönesättning. Om högre ersättningsnivå medför att de arbetslösas lönekrav stiger, eller att de anställda blir mer benägna att säga upp sig på egen begäran, kommer företagets konkurrens om arbetskraften att driva upp det allmänna löneläget. I Sverige skulle detta kunna yttra sig som högre löneglidning.

De empiriska studierna har i huvudsak, men inte alltid, bekräftat hypoteserna om att högre ersättningsnivåer verkar löneuppdrivande; för svenska studier se tex Holmlund [1989] och Forslund [1992]. Det råder emellertid betydande osäkerhet om storleksordningen på dessa effekter. Ett besvärligt problem är förekomsten av dubbelriktade orsakssamband (simultaneitet). Lönerna kan påverkas av ersättningsnivåerna men samtidigt påverkas också ersättningsbeloppen av den allmänna löneutvecklingen via politiska beslut och regelsystem.

Effekter på resursallokeringen

Arbetslöshetsförsäkringens verkningar på resursallokeringen i ekonomin sammanhänger med förekomsten av *systematiska* skillnader mellan olika sektorer vad gäller konjunkturella och säsongmässiga variationer i arbetskraftsefterfrågan. Turistnäringen är ett exempel på en bransch med utpräglade säsongvariationer i sysselsättningen. I en sådan situation finns incitament att etablera implicita kontrakt mellan företag och anställda där företaget erbjuder anställning under en del av året (hög-säsong) samtidigt som det är underförstått att personalen uppbär arbetslöshetsersättning under resten av året (lågsäsong). Eftersom arbetslöshetsersättningen finansieras av skattebetalarkollektivet som helhet kommer systemet här att fungera som en subvention till verksamheter med stora svängningar i sysselsättningen. I Sverige har bl a fiskerinäringen kunnat dra till sig betydande statliga subventioner genom utformningen av arbetslöshetsersättningen (Björklund & Holmlund [1991]). Under senare år torde arbetslöshetsförsäkringen ha spelat en viktig roll för verksamheter på kulturområdet. Under år 1994 uppgick således statsbidraget till drygt 20 000 kr per medlem i skådespelarnas (Sveriges teaterverksammas) A-kassa, en dubbelt så hög subvention per medlem som genomsnittet för samtliga kassor.

Vi har inte någon god empirisk bild av hur vanligt det är med implicita kontrakt som innefattar överenskommelser om uppsägning samt återanställning efter viss tid. Förfarandet liknar i mycket *permitteringar*, med den skillnaden att personalen uppbär arbetslöshetsersättning istället för permitteringslön under den tid som de inte arbetar. En avgörande skillnad ligger också i finansieringen. Permitteringslöner har alltid till en del (och numera tillfullo) bekostats av arbetsgivarna (se Edebalk & Wadensjö [1995]); arbetslöshetsersättningens finansiering är däremot till ingen del direkt kopplad till det enskilda företags beslut om uppsägning.

I USA har permitteringar (eller uppsägningar för begränsad tid) studerats under rubriken "temporary layoffs". Inte minst har forskare intresserat sig för effekterna av det system för arbetsgivarinträde ("experience rating") som tillämpas i USA. Arbetsgivarinträdet innebär att företag som ofta permitterar arbetskraft tvingas betala en högre skatt för att finansiera arbetslöshetsersättningen. Arbetsgivarinträdet är dock ofullständigt, dvs det permitterande företaget står inte för hela kostnaden för sitt "bidrag till arbetslösheten". En vanlig hypotes har varit att försäkringens utformning med ofullständigt arbetsgivarinträde har bidragit till högre arbetslöshet i USA (se tex Topel [1983]).

Finansieringsreformer

Som tidigare berörts har statens relativa bidrag till arbetslöshetsförsäkringen successivt ökat under efterkrigstiden. För närvarande svarar staten för ca 95 procent av kassornas totala utgifter. På marginalen är bidraget 100 procent, dvs det finns inget direkt samband mellan ökad arbetslöshet i en kassa och kassamedlemmarnas egenavgift. Vilka blir effekterna på lönebildningen av ett sådant system?

Om löneförhandlingarna är helt centraliserade kan man hävda att parterna har anledning att i sitt eget intresse ta hänsyn till

skattekonsekvenserna av löneuppgörelserna. Parterna kommer att "internalisera" de externa effekterna av sina beslut om lönesättning. Detta är ett av skälen till att man kan räkna med att centraliserade löneförhandlingar ger upphov till återhållsamhet i löneuppgörelserna och därmed till hög sysselsättning. Skatter fungerar här i princip som egenavgifter; avgifterna (skatterna) kan direkt påverkas genom lönesättningsbeteendet. Hur stora subventionerna är till arbetslöshetsförsäkringen blir i ett sådant system av underordnad betydelse för lönesättningen.

Vid decentraliserade förhandlingar finns ingen sådan koppling mellan lönesättning och skatter. Skatterna (eller statens lånefinansieringsbehov) påverkas av den *totala* arbetslösheten och därmed av summan av alla enskilda aktörers lönesättningsbeslut. Vi har vad man skulle kunna kalla ett $1/N$ problem, där N är antalet aktörer. Incitamenten att ta hänsyn till skattekonsekvenserna avtar i samma mån som antalet aktörer växer.

På svensk arbetsmarknad förekommer i huvudsak förhandlingar på branschnivå. Subventionssystemet har helt eliminerat sambandet mellan ökad arbetslöshet och högre egenavgifter inom den egna kassans område. Lönebildningens aktörer har därmed inga incitament att beakta skatter eller avgiftskonsekvenserna av sina beslut.

Ett av huvudargumenten för en omläggning av subventionssystemet till A-kassorna är att detta kan bidra till större återhållsamhet i löneuppgörelserna. Om en löneökning medför ökade egenavgifter till följd av att fler blir arbetslösa bör detta verka återhållande på lönekraven.³ Incitamenteffekten kan bli betydande även vid

³ Teoretiska analyser av effekterna av finansieringsreformer inom ramen för fackförenings- och förhandlingsmodeller redovisas i Holmlund & Lundborg [1988, 1989, 1996] samt Holmlund [1989]. I dessa analyser förutsätts förhandlingar på branschnivå liksom korrespondens mellan avtalsområde och A-kassa.

en måttlig grad av egenfinansiering.

En minskad subventionsgrad verkar analogt med höjda marginalskatter.⁴ Från teorin om skatter och löneförhandlingar vet vi emellertid att en höjning av en *proportionell* inkomstskatt inte har några entydiga effekter på löneutfallet. Man kan anknyta till gängse terminologi från litteraturen om skatter och arbetsutbud och hävda att en skatthöjning har såväl en substitutionseffekt som en inkomsteffekt. Substitutionseffekten har att göra med att det blir mindre lönsamt på marginalen att höja lönen, varför parterna i stället väljer att öka sysselsättningen. Inkomsteffekten sammanhänger med att en skatthöjning minskar köpkraften, vilket kan leda till kompensationskrav. Man kan teoretiskt visa att en ökad *progressivitet* i skattesystemet, dvs i princip en höjning av marginalskatten i förhållande till genomsnittsskatten, bidrar till större återhållsamhet i lönesättningen (Lockwood & Manning [1993]). En höjning av genomsnittsskatten har däremot i allmänhet en obestämd effekt på löneutfallet; stegrade löneanspråk är en realistisk möjlighet.

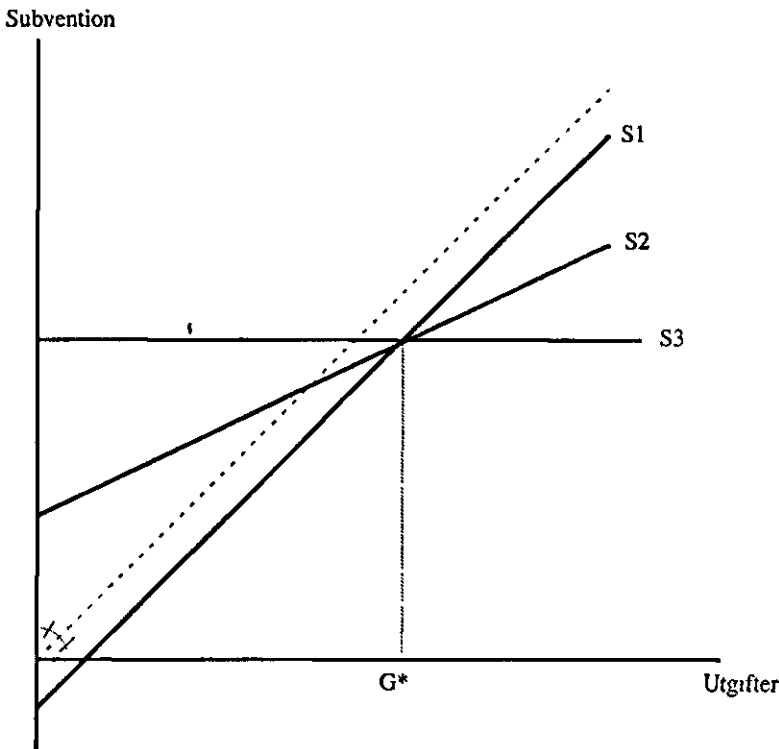
Man kan ställa frågan om inte samma mekanismer skulle gälla vid en reform av finansieringssystemet som innebär lägre statliga subventioner och därmed krav på högre egenavgifter. Svaret är ja, i princip verkar samma mekanismer även om analogin till skatteförändringar inte bör drivas alltför långt. Det betyder att vi inte kan vara helt säkra på att minskade subventioner verkligen skulle leda till större återhållsamhet, även om befintliga teoretiska studier gör detta sannolikt (Holmlund [1989], Holmlund & Lundborg [1996]). Det som är avgörande för att uppnå löne-moderation är *progressiviteten* i subventionssystemet. En omläggning av finansieringssystemet som innebär att kassorna får en klumpsumma per medlem, ungefär motsvarande nuvarande genomsnittliga subventionsbelopp, samtidigt som kassorna själva får stå för hela kostnaden på marginalen för ökad arbetslöshet, är en ex-

trem motpol till dagens system. Staten skulle då stå för noll procent av kostnaderna för ökad arbetslöshet, till skillnad från dagens system med 100 procents subventionering på marginalen.

Figur 1 illustrerar tre alternativa subventionssystem, S1, S2 och S3, där skillnaderna består i subventionernas beroende av kassans utgifter för arbetslöshetsersättning. System S1 beskriver ungefär dagens situation med 100 procents subventionering på marginalen; det vertikala avståndet mellan 45-graderslinjen och S1 svarar mot den del av utgifterna som täcks av egenavgifter. System S3 representerar fallet med klumpsummesubventioner, och S2 ett mellanliggande fall där statens bidrag är positivt (men mindre än 100 procent) på marginalen. Vid utgiftsnivån G^* innebär alla tre modellerna samma totala subventionsbelopp till kassorna. En omläggning som innebär minskad progressivitet – från nuvarande S1 till t ex S2 i termer av figuren – har de största utsikterna att verkligen leda till mer återhållsamma löneuppgörelser.

⁴ Ett stiliserat exempel ser ut som följer. Budgetrestriktionen för A-kassan skrivs $eN(w) = a(M - N(w))b$, där w är lönen, N antalet sysselsatta, M antalet medlemmar, a den andel av kassans utgifter som täcks av egenavgifter och b dagpenningen. Antalet sysselsatta påverkas av lönekostnaderna, $N = N(w)$, så att högre lönekostnad leder till lägre sysselsättning via företagets efterfrågan på arbetskraft. För att beräkna effekten på egenavgiften av en lönehöjning måste vi beakta att en lönehöjning minskar efterfrågan på arbetskraft och därmed ökar arbetslösheten bland kassans medlemmar. Effekten på egenavgiften kan då skrivas $\Delta e / \Delta w = ae(b/w)(M/N)$, där b/w är kompensationsgraden och ε är arbetskraftsefterfrågans löneelasticitet. Antag att $a=0,3$, $\varepsilon=1$, $M/N=1,1$ och $b/w=0,8$. En ökning av lönen med 100 kr medför då att egenavgiften stiger med ca 25 kr, dvs effekten av en egenavgiftsfinansiering på 30 procent motsvarar en marginalskatthöjning på 25 procent.

Figur 1. Alternativa subventionssystem

Utöver dessa argument som gäller lönebildningen kan man också hävda att finansieringsreformer bör påverka kassornas – och ytterst fackföreningarnas – incitament att på olika sätt aktivera de arbetslösa. Det kan handla om att upprätthålla incitament till aktivt arbetssökande, uppmuntran till geografisk rörlighet eller vidareutbildning för att minska arbetslöshetsrisken. Medlemmar i facket och A-kassan förlorar ekonomiskt på att arbetslösa inte engagerar sig för att skaffa sig arbete och kommer därför att ha starka skäl att bidra till att de arbetslösa verkligen är aktiva. Denna effekt gäller oavsett om löneförhandlingarna sker i samordnade eller decentraliserade former.

Jag har i diskussionen utgått från att egenavgifterna ska betalas av A-kassans medlemmar och inte av arbetsgivarna. Branschspecifika avgifter på företagen skulle sannolikt kunna fylla samma funktion som egenavgifter från de försäkrade, men det är förmodligen enklare att bygga vidare på existerande system än att införa branschspecifika avgifter på företagen. Med arbetsgivarfinansiering uppkommer besvärliga frågor om hur avgifterna ska bestämmas när de anställda tillhör flera olika A-kassor. Om arbetsgivaravgifter baseras på de anställdas arbetslöshetsrisker uppkommer incitament att anställa personer från kassor med låga risker eftersom detta medför lägre avgifter.

Invändningar

En finansieringsreform av skisserat slag är naturligtvis inte invändningsfri. En del invändningar har uppenbar relevans, men de leder enligt min mening inte till att de grundläggande principerna behöver överges. Jag diskuterar i det följande nio mer eller mindre rimliga invändningar som skulle kunna riktas mot förslaget.

1. En invändning går ut på att löneförhandlingarna inte går till på det sätt som teorin förutsätter. Alltså har förslag som bygger på teorin svag verklighetsförankring.⁵ Det är emellertid inte alltid lätt att urskilja vilken den alternativa lönebildningsteori är som kritikerna ansluter sig till. De teoretiska argumenten är i själva verket tämligen generella. De bygger tex inte på att fackföreningarna verkligen medvetet gör en avvägning mellan löner och sysselsättning, än mindre på att facket har suverän makt att bestämma lönen. Det räcker, förenklat uttryckt, med att facket försöker driva upp lönerna och att arbetsgivarna försöker hålla emot. Incitaments-effekterna uppkommer därför att värdet av löneökningar minskar när den marginella subventionsgraden är lägre. Det finns åtminstone indirekta empiriska belegg för att sådana mekanismer kan vara viktiga i praktiken. Flera studier ger stöd för hypotesen att ökad progressivitet i skattesystemet bidrar till mer återhållsamma löneuppgörelser (se Holmlund & Kolm [1995] för resultat för Sverige samt Lockwood & Manning [1993] för brittiska resultat). En finansieringsreform av det skisserade slaget har effekter på lönebildningen som är analoga med effekterna av ökad skatteprogressivitet.

2. En annan typ av kritik kan vara att modellen förutsätter fackligt anknutna A-kassor, något som kan uppfattas som ideologiskt stötande (även om inte fackligt medlemskap krävs för medlemskap i A-kassan). Den passar helt enkelt inte bra in i ett obligatoriskt system. Denna synpunkt har sitt berättigande. Vilket vikt man till-

mäter den beror bl a på hur man ser på ett obligatorium kontra ett system av nuvarande typ. Jag ska inte gå in på denna diskussion.⁶ Det är emellertid klart att nuvarande system har väsentligt underlättat den fackliga medlemsrekryteringen och därför också bidragit till starka fackliga organisationer. Här diskuterade finansieringsreformer syftar till att skapa förutsättningar för att kollektiva löneförhandlingar på branschnivå ska leda till samhällsekonomiskt rimliga utfall.

För personer som av någon anledning inte vill vara medlemmar i A-kassorna bör det finnas någon form av grundskydd, tex i form av KAS. Den aktuella utredningen om arbetslöshetsförsäkringen har föreslagit inrättande av en helt ny kassa för dem som inte kan tänka sig medlemskap i A-kassorna (SOU 1996:51). I denna nya kassa skulle samma ersättningsvillkor gälla som i de fackligt anknutna kassorna. En sådan kassa skulle inte ha någon specifik yrkes- eller branschmässig anknytning. Denna konstruktion passar således inte väl in i den traditionella Gent-modell som jag här diskuterar.

3. En tredje invändning går ut på att systemet får ogynnsamma stabiliseringspolitiska effekter. Om varje ökning i arbetslösheten, oavsett ursprung, leder till högre avgifter skulle konjunktursvängningar som drivs av störningar i aggregerad efterfrågan komma att förstärkas, analogt med vad som skulle gälla om skatterna höjdes i en lågkonjunktur.

Invändningen bör tas på allvar. Om tex A-kassorna varje år ålades att fullt ut finansiera varje ökning av arbetslösheten skulle detta kunna medföra minskade disponibla inkomster på ett sätt som skulle kunna förstärka en efterfrågestyrd reces-

⁵ En företrädare för denna tes är Jan Bröms; se tex hans bilaga till LU 92.

⁶ Se Calmfors [1993] samt Calmfors & Herin [1993] för diskussioner av en tänkbar utformning av ett obligatoriskt system.

sion. Men en sådan utformning av ett reformerat finansieringssystem är olämplig. Dels är det olämpligt med en 100-procentig egenavgiftsfinansiering på marginalen, av skäl som nedan diskuteras. Dels är det olämpligt med ett budgetbalanskrav på kassorna som gäller för varje år (på samma sätt som det är olämpligt att statens budget varje år ska vara i balans). Kravet ska gälla över en längre period, t ex en femårsperiod eller över en "normal" konjunkturcykel. Kassorna bör därför inte bara tillåtas, utan också åläggas, att bygga upp egna fonder som kan fungera som buffert vid konjunktursvängningar. Med ett sådant fondsystem kommer medlemmarnas konsumtion att kunna upprätthållas även i lågkonjunkturer. Incitamentseffekterna elimineras inte i ett sådant system; en återhållsam lönepolitik lönar sig i längden genom att den kan ge lägre medlemsavgifter.⁷

4. En rimlig invändning tar fasta på behovet av riskspridning mellan anställda i olika branscher. Branschspecifika chocker skulle kunna få ett orimligt stort genomslag på egenavgifterna om finansieringsansvaret i sin helhet ligger på A-kassans medlemmar. Det är t ex inte rimligt att en politikomläggning som innebär att en stor del av byggnadsindustrin slås ut endast ska drabba byggnadsarbetarna. De anställda i en enskild bransch bör inte stå för hela kostnaden för den arbetslöshet som uppstår inom den egna branschen. För att tillgodose kravet på en viss riskspridning mellan branscher bör det finnas ett visst mått av progressivitet i subventionssystemet.

5. Man kan fråga sig om inte progressiva skatter vore ett enklare sätt att uppnå den löne moderation som är ett av A-kassereformens syften. Progressiva skatter är emellertid inte i alla avseenden ekvivalenta med en A-kassereform. Problemet är att starkt progressiva skatter har välkända nackdelar vad gäller incitament att arbeta och utbilda sig. Med ett starkt progressivt skattesystem kommer den enskildes ansträngningar att skaffa sig högre lön ge-

nom t ex utbildning att bestraffas, lika väl som facket ansträngningar att i löneförhandlingar höja lönerna för alla medlemmar. En A-kassereform angriper endast de kollektiva löneförhandlingarna, eftersom avgiftsförändringarna uppkommer till följd av förändringar i arbetslösheten. Individuella ambitioner att genom utbildning skaffa sig högre lön bestraffas inte. Det är snarare så att reformen härvidlag har positiva incitamentseffekter eftersom utbildning i allmänhet torde minska arbetslöshetsriskerna och därmed möjliggöra lägre avgifter.

6. Reformens effektivitet kan ifrågasättas eftersom det inte finns någon perfekt överensstämmelse mellan A-kassor och löneförhandlande organisationer. Vissa A-kassor består av medlemmar från flera fackförbund. Vi har då återigen ett 1/N problem, där det enskilda fackets bidrag till den totala arbetslösheten på kassans område avtar med antalet organisationer som ingår i kassan. Om premierna sätts enhetligt och antalet i kassan ingående organisationer är mycket stort är vi tillbaka i ett fall som liknar skattefinansiering.

Flera fackförbund har egna A-kassor, t ex Metall, SIF och Handelsanställda. I de fall där flera organisationer ingår, t ex akademikernas A-kassa, handlar det om ett ganska begränsat antal aktörer. Klart är således att en A-kassereform skiljer sig från skattefinansiering. Man kan också tänka sig att en kassa tillämpar en premiediffe-

⁷ I det svenska systemet fanns ett fonderingskrav på kassorna fram till år 1989. Fonderna upplöstes i och med införandet av ett nytt finansieringssystem den 1 januari 1989 som eliminerade de sista resterna av "raka rör" mellan kassornas kostnader för utbetald ersättning och arbetslöshetens omfattning i de enskilda kassorna. I de utredningar som rekommenderade och "utvärderade" det nya finansieringssystemet var frånvaron av systematisk diskussion av incitamentseffekter mycket slående; se Ds A 1987:4 samt SOU 1991:57. För en kritisk kommentar, se Björklund & Holmlund [1987].

rentiering mellan olika medlemskategorier baserade på skillnader i arbetslöshetsrisker. I princip skulle man kunna etablera ett system som ger samma differentiering som uppkommer med perfekt överensstämmelse mellan fackförbund och A-kassa. I praktiken är det kanske mindre sannolikt att en sådan intern differentiering verkligen skulle komma till stånd.

7. Har en finansieringsreform av skisserat slag oacceptabla fördelningspolitiska effekter? Om alla kassor åläggs att betala t ex 30 procent av utgifterna för arbetslösheten inom kassan är det klart att det uppkommer skillnader i premier mellan olika kassor. Om sådana skillnader ska uppfattas som stötande beror på vilka de bakomliggande orsakerna till arbetslöshetskillnaderna är. Om det handlar om *systematiska* skillnader i arbetslöshetsrisker mellan olika branscher, inklusive skillnader i säsongarbetslöshet, är det motiverat med premiedifferentiering av effektivitetsskal. Bevisbördan åligger den som argumenterar för att stora statliga subventioner ska gå till näringsgrenar med särskilt stora svängningar i sysselsättningen.

Man kan också förmoda att en del av skillnaderna i arbetslöshetsrisker mellan olika yrkesgrupper beror på skillnader i personalomsättning; avgång på egen begäran har under vissa år svarat för en inte obetydlig andel av arbetslösheten.⁸ En arbetslöshetsförsäkring av nuvarande typ fungerar i sådana fall som en subvention till företag och branscher med särskilt hög personalomsättning, kanske i viss mån också som en subvention av verksamheter med dåliga arbetsmiljöer.

De befintliga A-kassorna är emellertid inga renodlade bransch-kassor utan det finns också en uppdelning efter utbildning eller yrke. Med minskade subventioner kommer arbetare i allmänhet att få betala högre premier än akademiker och andra tjänstemän. Nuvarande subventionssystem fungerar här i princip som progressiv beskattning till fördel för yrkesgrupper med högre arbetslöshetsrisker. Man kan

kanske ifrågasätta om det är särskilt rimligt att använda arbetslöshetsförsäkringen för att uppnå fördelningspolitiska mål; genom en lämpligt vald progressivitet i skattesystemet skulle de fördelningspolitiska strävandena kunna uppnås utan negativa incitamentseffekter i arbetslöshetsförsäkringen.

De negativa fördelningspolitiska effekterna kan i någon mån korrigeras genom lämpligt utformade subventionssystem. En möjlighet är att, som Lars Calmfors har föreslagit, låta subventionerna vara högre för kassor med lågt löneläge. Utöver de fördelningspolitiska effekterna uppnås här också en positiv incitamentseffekt, eftersom återhållsamma löneuppgörelser medför högre subventioner och därmed lägre premier för kassamedlemmarna. I det subventionssystem som infördes 1935 fanns faktiskt implicit en sådan koppling till lönenivån; kassor med lägre dagpenning erhöll större subventioner (och en låg dagpenning var i sin tur en följd av ett relativt lågt löneläge bland kassans medlemmar).⁹

8. Om statsbidragen till A-kassorna minskar kommer kanske anslutningsgraden till A-kassorna att sjunka. Om anslutningen till försäkringen minskar skulle vi i förlängningen kunna hamna i problem med sk *adverse selection*, dvs personer med låga arbetslöshetsrisker skulle välja att stå utanför försäkringen och kvar skulle bli grupper med relativt höga risker som

⁸ Bland personer med kassaersättning under högkonjunkturåren 1989–90 hade ca 30 procent blivit arbetslösa genom avgång på egen begäran; se Korpi [1995]. Under senare års lågkonjunktur har emellertid de frivilliga avgångarna svarat för en betydligt lägre andel av arbetslösheten.

⁹ Bilaga G till statsrådsprotokollet, proposition 1933:209, föreslog följande formel för statsbidraget: $S = K \log (ub)$. S är statsbidragets andel av utgifterna för arbetslöshetsersättning, K är en konstant, u är antalet understödda dagar och b är dagpenningen. Kassorna kunde själva välja dagpenning inom vissa gränser.

då får betala högre premier. Hur allvarligt detta problem kan bli i praktiken är svårt att bedöma, men det är uppenbart att riskerna för en sådan utveckling är ett argument mot mycket drastiska minskningar av statsbidragen till försäkringen (och också ett argument för en obligatorisk snarare än en frivillig försäkring).

9. Man kan också förmoda att minskade subventioner med åtföljande höjningar av egenavgifterna skulle påverka den fackliga organisationsgraden. Den mycket höga organisationsgraden bland löntagarna i länder med fackligt administrerad arbetslöshetsförsäkring är med all sannolikhet ingen tillfällighet (Rothstein [1990]). En jämförelse mellan Norge och Sverige är här särskilt slående; i Norge är arbetslöshetsförsäkringen obligatorisk och organisationsgraden ligger på knappt 60 procent medan organisationsgraden i Sverige uppgår till drygt 80 procent.

Här bör man notera att den finansieringsreform som är bäst ägnad att påverka lönebildningen innebär minskad *progressivitet* i subventionssystemet, inte nödvändigtvis minskade statsbidrag totalt sett. I princip skulle man kunna tänka sig i genomsnitt oförändrade avgifter; och det är avgifternas *nivå* – kostnaden för att försäkra sig – som påverkar anslutningsgraden, inte hur känsliga avgifterna är för lönehöjningar. Med tanke på den mycket höga nivån på de nuvarande subventionerna verkar det emellertid vara rimligt att eftersträva en viss minskning av de totala statsbidragen, vilket i sin tur kommer att leda till högre genomsnittliga egenavgifter. Härigenom uppnås också en viss statsfinansiell besparing som kan understödja en mer expansiv efterfrågepolitik.

Man kan fråga sig om effekterna på den fackliga organisationsgraden överhuvudtaget är något som bör beaktas vid utformningen av arbetslöshetsersättningen. Jag har svårt att se att man kan bortse från dessa verkningar. Starka fackliga organisationer utgör en integrerad del av den traditionella "svenska modellen". Den arbetsrättsliga

lagstiftningen har som underförstådd förutsättning att de fackliga organisationerna är representativa för de stora löntagarkollektiven. Om organisationsgraden radikalt sjunker skulle otvivelaktigt de fackliga organisationernas legitimitet härvidlag väsentligt försvagas.

Systemreformer på arbetslöshetsförsäkringens område tangerar således grundläggande frågor om hela det arbetsrättsliga regelverket på arbetsmarknaden. Det skulle föra alldeles för långt att diskutera dessa frågor i detta sammanhang. Min egen uppfattning är i korthet att det finns argument för vissa arbetsmarknadsregleringar för att motverka att de anställda exploateras av arbetsköparmonopol (monopson). Sådana regleringar kan bli innebärande lagstiftning om minimilöner och/eller en någorlunda "fackföreningsvänlig" arbetsrättslig lagstiftning. Den svenska modellen kan närmast beskrivas som ett system där lönebildningen på indirekt väg påverkas av en fackföreningsvänlig lagstiftning och en relativt generös arbetslöshetsersättning. Det råder emellertid knappast något tvivel om att en sådan modell också medför risker för att de fackliga organisationerna kommer att föra en arbetslöshetsskapande lönepolitik, i synnerhet när organisationerna uppträder utan inbördes samordning och därmed utan incitament att ta övergripande samhällsekonomiska hänsyn.¹⁰

De reformer av arbetslöshetsförsäkringens finansiering som har diskuterats i denna artikel syftar till att ge organisationerna starkare incitament att i sina medlemmars eget direkta intresse föra en lönepolitik som bidrar till hög sysselsättning.

¹⁰ I jämförande länderstudier av arbetslöshet visar det sig ofta att en variabel som mäter fackligt inflytande i lönebildningen ("union coverage") har en arbetslöshetshöjande effekt, men att denna effekt försvagas eller elimineras av graden av samordning i löneförhandlingarna (se Layard m fl [1991] och Jackman m fl [1996]).

Man kan också se reformerna som ett sätt att tvinga starka "insiders" att ta hänsyn till hur deras löneanspråk påverkar sysselsättningsmöjligheterna bland arbetslösa "outsiders".

Slutord

Reformer på arbetslöshetsförsäkringens område är naturligtvis ingen mirakelmedicin mot massarbetslösheten. Tillsammans med andra åtgärder, strukturella såväl som traditionellt efterfrågepåverkande, kan emellertid en reformerad arbetslöshetsförsäkring spela en viktig roll.

Jag har huvudsakligen diskuterat finansieringsreformer och inte berört frågor kring kompensationsgrad och ersättnings-tider. Det kan hävdas att sänkta ersättningsnivåer och förkortade ersättningsperioder skulle ha likartade verkningar på incitamenten i lönebildning och arbetsökande som de skisserade finansieringsreformererna. Här talar dock de fördelningspolitiska argumenten till förmån för en prioritering av finansieringsreformer. Det finns goda skäl för att tillförsäkra de arbetslösa en relativt generös ersättning så att inte förlust av arbete tvingar fram omedelbara och drastiska förändringar av levnadsstandarden.

Ett system som kan innebära i princip evig ersättning genom möjligheter till rundgång mellan öppen arbetslöshet och arbetsmarknadspolitiska åtgärder är emellertid inte lätt att försvara. Arbetslöshetsersättningen bör innehålla en borte parentes, kanske i kombination med en successiv nedtrappning av ersättningsnivån efter arbetslöshetstidens längd. Det är värt att återigen notera att ersättningsperioden i arbetslöshetsförsäkringen endast var sex månader så sent som 1973. För den svenska arbetslöshetsförsäkringens arkitekter var det en självklarhet att ersättningen skulle vara tidsbegränsad. Gustaf Möller, sedermera socialminister i flera socialdemokratiska regeringar, argumenterade i en liten skrift från 1928 för en för-

säkring som skulle ge en ersättning motsvarande två tredjedelar av en normal arbetsförtjänst och utgå under maximalt tre månader. I juli 1996 kunde riksdagen efter mycket vända komma fram till ett beslut om att tidsbegränsa ersättningen till tre år. Gustaf Möller skulle förmodligen inte ha haft något att invända.

Referenser

- Atkinson, A, Gomulka, J, Micklewright, J & Rau, N, [1984], "Unemployment Benefit, Duration and Incentives in Britain: How Robust is the Evidence?", *Journal of Public Economics*, vol 23, s 3-26.
- Atkinson, A & Micklewright, J, [1991], "Unemployment Compensation and Labor Market Transitions: A Critical Review", *Journal of Economic Literature*, vol XXIX, s 1679-1727.
- Björklund, A, [1978], "On the Duration of Unemployment in Sweden", *Scandinavian Journal of Economics*, vol 80, s 421-439.
- Björklund, A & Holmlund, B, [1987], Arbetslöshetsersättningens finansiering, *Ekonomisk Debatt*, årg 15, s 658-662.
- Björklund, A & Holmlund, B, [1989], "Effects of Extended Unemployment Compensation in Sweden", i Gustafsson, B & Klevmarcken, A (red), *The Political Economy of Social Security*, North-Holland.
- Björklund, A & Holmlund, B, [1991], "The Economics of Unemployment Insurance: The Case of Sweden", i Björklund, A, Haveman, R, Hollister, R & Holmlund, B, *Labour Market Policy and Unemployment Insurance*, Oxford University Press.
- Burdett, K, [1979], "Unemployment Insurance Payments as a Search Subsidy", *Economic Inquiry*, vol 17, s 333-343.
- Bröms, J, [1992], *Lönebildning under kontroll*, bilaga 14 till LU 92, Allmänna Förlaget.
- Calmfors, L, [1993], "Arbetslöshetsförsäkringen - hur bör den utformas?" *Ekonomisk Debatt*, årg 21, s 429-439.
- Calmfors, L & Herin, J, [1993], "En ny arbetslöshetsförsäkring - samhällsekonomiska överväganden och en idéskiss", bilaga till SOU 1993:52, *Ersättning vid arbetslöshet*, betänkande från utredningen om en ny arbetslöshetsförsäkring, Allmänna Förlaget.
- Carling, K, Edin, P-A, Harkman, A & Holm-

- lund, B, [1996], "Unemployment Duration, Unemployment Benefits, and Labor Market Programs in Sweden", *Journal of Public Economics*, vol 59, s 313-334.
- Ds A 1987:4, *Arbetslöshetsförsäkringen – högsta dagpenning och finansiering*, delbetänkande från a-kassekommittén, Allmänna Förlaget.
- Edebalk, P G, [1975], *Arbetslöshetsförsäkringsdebatten: En studie av svensk socialpolitik 1892-1934*, Doktorsavhandling, ekonomisk-historiska institutionen, Lunds universitet.
- Edebalk, P G & Wadensjö, E, [1995], "Temporary Layoff Compensation and Temporary Layoffs", Institutet för social forskning, Stockholms universitet.
- Forslund, A, [1992], *Arbetslöshet och arbetsmarknadspolitik*, bilaga 7 till Långtidsutredningen 1992, Allmänna Förlaget.
- Ham, J & Rea, S, [1987], "Unemployment Insurance and Male Unemployment Duration in Canada", *Journal of Labor Economics*, vol 5, s 325-353.
- Heckscher, E, [1928], "Den ekonomiska innebörden av offentliga åtgärder mot arbetslöshetens verkningar", bilaga 1 till SOU 1928:9, Norstedts.
- Holmlund, B, [1989], "Wages and Employment in Unionized Economies: Theory and Evidence", i Holmlund, B, Löfgren, K-G & Engström, L, *Trade Unions, Employment, and Unemployment Duration*, Oxford University Press.
- Holmlund, B & Lundborg, P, [1988], "Unemployment Insurance and Union Wage Setting", *Scandinavian Journal of Economics*, vol 90, s 161-172.
- Holmlund, B & Lundborg, P, [1989], "Unemployment Insurance Schemes for Reducing the Natural Rate of Unemployment", *Journal of Public Economics*, vol 38, s 1-15.
- Holmlund, B & Lundborg, P, [1996], "Wage Bargaining, Union Membership, and the Organization of Unemployment Insurance", Working Paper, Nationalekonomiska institutionen, Uppsala universitet.
- Holmlund, B & Kolm, A S, [1995], "Progressive Taxation, Wage Setting and Unemployment: Theory and Swedish Evidence", *Swedish Economic Policy Review*, vol 2, s 423-460.
- Jackman, R, Layard, R & Nickell, S, [1996], "Combating Unemployment: Is Flexibility Enough?", Discussion Paper No 293, Centre for Economic Performance, London School of Economics.
- Katz, L & Meyer, B, [1990], "The Impact of the Potential Duration of Unemployment Benefits on the Duration of Unemployment", *Journal of Public Economics*, vol 41, s 45-72.
- Korpi, W, [1995], *Arbetslöshet och arbetslöshetsförsäkring i Sverige*, EFA, Arbetsmarknadsdepartementet.
- Layard, R, Nickell, S & Jackman, R, [1991], *Unemployment: Macroeconomic Performance and the Labour Market*, Oxford University Press.
- Lockwood, B & Manning, A, [1993], "Wage Setting and the Tax System: Theory and Evidence for the United Kingdom", *Journal of Public Economics*, vol 52, s 1-29.
- Meyer, B, [1990], "Unemployment Insurance and Unemployment Spells", *Econometrica*, vol 58, s 757-782.
- Moffitt, R, [1985], "Unemployment Insurance and the Distribution of Unemployment Spells", *Journal of Econometrics*, vol 28, s 85-101.
- Mortensen, D, [1977], "Unemployment Insurance and Job Search Decisions", *Industrial and Labor Relations Review*, vol 30, s 505-517.
- Moller, G, [1926], *Arbetslöshetsförsäkringen jämte andra sociala försäkringar*, Tidens Förlag.
- Rothstein, B, [1990], "Labour Market Institutions and Working-Class Strength", i Steinmo, S, Thelen, K & Longstreth, F (red), *Structuring Politics: Historical Institutionalism in Comparative Analysis*, Oxford University Press.
- Ridder, G & Gorter, K, [1986], "Unemployment Benefits and Search Behavior: An Empirical Investigation", University of Amsterdam, Faculty of Actuarial Science and Econometrics, Report No. AE11/86.
- Proposition 1933:209, bilaga G till statsrådsprotokollet, "PM rörande frivillig arbetslöshetsförsäkring m.m."
- SOU 1928:9, *Arbetslöshetsförsäkring, arbetsförmedling och reservarbeten*, betänkande och förslag från 1926 års arbetslöshetssakkunniga, Norstedts.
- SOU 1991:57, *Arbetslöshetsförsäkringen – fi-*

nansieringssystemet, betänkande från ALFI-utredningen, Allmänna Förlaget.

SOU 1996:51, *Grundläggande drag i en ny arbetslöshetsförsäkring – alternativ och förslag*, delbetänkande av ARBOM-utredningen, Fritzes.

Topel, R, [1983], "On Layoffs and Unemployment Insurance", *American Economic Review*, vol 73, s 541–559.